

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

3. Caritas ædificat. Per quam Ædificator constituitur Sodalis Marianus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

RAM, cujus erat studiosissimus Sodalitatis Marianæ institutor & conservator. Ejus patrocinio utendum, nitendumque esse prædicabat; &, ut facerent ii, quibus præerat, frequenter admonebat. *Tertium*, virtutum Principi Ecclesiastico maximè convenientium exercitatio: nam revera ANNO Archiepiscopus omnium Pastoralium virtutum laude, imprimisque, sollicitudinis, zeli, religionis, benignitatis & misericordiæ enituit, PRINCEPS, si quis alius, ÆDIFICATIVVS.

QUI sibi commissos monendo, & exstimulando ad altiora, usurpabat haud dubiè illud Apostoli: *Ædificate alterutrum*; Clericus Clericum, Aulicus Aulicum, Sodalis Sodalem, professione cultus Mariani, exactâ mandatorum Dei obseruatione, consiliorum Euangelicorum spontanea susceptione, Sacramentorum frequèntatione, pietatis, humanitatisque, inter se ac cum alijs officijs. Fortasse bonus Pastor adiungere potuit de suis Colonensibus, quod subdit feruens Zelator, amatorque gregis Paulus de suis Thessalonicensibus, eos commendans ab hac metaphoricâ Domus Sapientiæ ædificatione: *Sicut & facitis*. Vtinam de nobis idem posset usurpari! Sed si non fecimus hæctenus, emendemus in melius, quod vel ignorantes, vel negligentes peccauimus.

ARTICVLVS III.

CARITAS ÆDIFICAT.

Per quam Ædificator constituitur

SODALIS MARIANUS.

FREQUENTER ab Architecturâ petitâ metaphoriâ utitur Doctor Gentium, ut exstimulet fideles. & inter illos potissimum DEO peculiariter caros, quales sunt, si nomini suo respondeant, *Parthenii Sodales*, ad

Prima pars

C

Ædi-

Ædificationem illam figuratam, & doceat, quàm sit proprium Christianorum ad perfectionem virtutis magnis passibus tendentium, esse *Ædificantes*. In priore epistolâ ad Corinthios cap. VIII. *Scientia*, inquit, *inflat*: *Caritas verò ÆDIFICAT*. Ubi Apostolus ex intima Theologiâ Christi, in quâ erat verlatissimus, videtur respondere ad quoddam quæsitum, quod alicui in hac re difficultatem parere posset. Satiùs-ne sit in Republicâ Christianâ, *Doctorem* esse scientiâ instructum variâ, an *Ædificatorem* Architecturæ peritum? Respondet autem assertivè, quod sit melius, excellentius, utilius, esse *Ædificatorem*, quàm *Doctorem*. Quod probat implicitè ex utriusque formâ, à quâ rei cuiusque sumitur natura & excellentia. Siquidem forma, quæ *Doctorem* verè constituit est *Scientia*: nam promotio, sive inauguratio, quâ conferuntur *Doctores* insignia, *Doctorem* realem non facit, sed verbalem, aut titularem, nominalem quæ, & inanem, si scientiâ careat. Ut ars fabrilis fabrum, pictoria pictorem, sculptoria sculptorem, ita scientia, sive doctrina facit *Doctorem*.

Quid autem efficit *Ædificatorem*? *Caritas*. Quænam autem ex duabus istis formis excellit? Id desumendum indicat Paulus, ex effectu utriusque. Quis est effectus *Scientiæ* sine caritate? *scientia*, inquit, *inflat*: id est, facit, ut quis superbiat, ut se ipse extollat, ut alios quos pro ignorantibus habet, despiciat, ut ingrediatur, instar follis ventodistenti. Hoc enim innuit vox Græcæ. *ὄψισι*. Talis est ventosa *Scientia*. Hinc superbus Diabolus dictus est *δαίμων*, quasi *δαίμων*, id est, doctus, apertus, sciens, inquit Plato in Cratylo. Superbum ergo facit ventosa *Scientia*, ait Apostoli interpretes S. Anselmus, *Nisi Caritate temperetur*. At *Caritatis* effectus est, quod *Ædificet*, id est, ignorantes instruat, rudes impietate, omni quæ alia virtute promovet: quod de se modeste

desistat, nemini se arroganter præferat, quamvis major sit multis, aut omnibus, genere, dignitate, ingenio, sapientiâ. Quod est multo præstantius, quàm eximia multarum rerum præditum esse scientiâ. Itaque fatius est, magisquæ optandum in Republicâ Christianâ *Ædificatorem* esse, quàm Scientiarum variarum *Doctorem*.

ARTICULUS IV.

ACTIONES ARCHITECTONICÆ.

Sint oportet cujuslibet Christiani, & multo magis.

SODALIS PARTHENICI.

ALIBI Apostolus, ut *Sapiens Architectus*, vel insinuat, vel clarè edicit, omnes actiones hominis Christiani debere esse *Architectonicas*, seu *Ædificativas* & se quidem ad hanc normam examinasse operationes quascumque cum dubitatio incideret, faciendum-ne sibi aliquid esset, an sequus? Illustris est in hanc rem sententia I. ad Corinthios x. *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed non omnia Ædificant.* Loquebatur de ijs, quæ ad japhora, sive indifferentia sunt, non per se mala: vt comedere, bibere, ambulare, ludere: quale erat etiam eo tempore, vesci idolo thytis, non quasi Sacris, aut idolo immolatis carnibus sed quasi communibus cibis. Itaque dicit Apostolus, Ego, qui scio, illud peccatum non esse, & nullâ lege prohiberi carniū illarum comestionem, bonâ conscientiâ iis vesci possem. Sed si viderent id iguorantes, infirmi in fide, scrupulosi scandalizarentur, certè, non ædificarentur: ideo mihi abstinendum est; quia sum arte *Architectus*, officio *Ædificator*, quâ Christianus, cujus omnia dicta & facta debent esse *Ædificatoria*.

QUAM frequenter dicendum esset Sapientiæ Cultor-